

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	
Égész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjajukért kapják.

Kéziratokat nem adunk vissza.

A lap szellemi részét illető cikkek a szer-
kesztőségnek az előfizetési pénzek a penz-
tárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a
kiadóhivatalnak küldendők.

Kegyelmes püspök urunk ő nagyméltósága ké-
résére ő Felsége, mint legfőbb kegyúr, méltóságos
Majláth Gusztáv grófot nevezte ki ő excellentiája
segédpüspökévé. A királyi kinevezés január hó 28-án
kelt s következőleg hangzik:

Vallás- és közoktatásügyi magyar minisz-
terem előterjesztésére Majláth Gusztáv gróf esz-
tergom főegyházmegyei áldozárt és komáromi
plebánus-helyettes Lőnhart Ferenc erdélyi róm.
kath. püspök mellé segédpüspökké, utódlási jog-
gal, kinevezem és utasítom nevezett minisztere-
met, hogy az e részben szükséges további intéz-
kedéseket haladéktalanul megtegye.

Kelt Bécsben, 1897. évi jan. hó 28-án.

Ferenc József, s. k

Dr. Wlassics Gyula, s. k.

Szívünkben a legmélyebb hálával eltelve mon-
dunk köszönetet kegyelmes püspök urunknak, való-
ban apostoli buzgalmaért, jövőbe látó mély bölse-
ségeért, melylyel dicső püspök elődeihez méltó utódról
gondoskodott a nemes gróf ő méltóságának segéd
püspökké való kérésével.

Teljes meggyőződéssel hiszszük, hogy ő méltó-
ságának méltóbbra választása nem is eshetett volna.
Erős bizalommal tekintünk ő méltósága felé s éltek
a remény, hogy angyali lelke s működése egyház-
megyénk vallási életében örökre maradandó nyomokat
fog fen hagyni.

Lelkünk mélyéből üdvözljük ő méltóságát, mint
leendő pásztorunkat, atyánkat és vezetőnket! Meg-
lehet győződve ő méltósága, hogy ha új viszonyo-
kat, új alakokat fog új állásában maga körül látni,
a régi keresztény szeretet, s a ragaszkodó hűség
fogja első megjelenésénél is környezni.

Őszinték leszünk. Mióta nyilvánosságra került,
hogy kegyelmes főpásztorunk aggkorára való tekin-

tettel koadjutor kinevezését kérte, egyetemes óhaj-
tásunk Majláth gróf úr ő méltósága személyében
összpontosult, és a mennyire leverőleg hatott a hír,
hogy a felmerült incidensek miatt nem hajlandó
elfogadni a koadjutorságot, annyira lelkes öröm fog
el most, midőn az isteni Gondviselés bölcs intézke-
dése következtében, mégis diadalmaskodott az igaz-
ság s közóhajunk e szerencsés kinevezéssel teljese-
désbe ment és így Majláth Gusztáv gróf ő méltóságát
mint 79-iket, egyházmegyénk tenkölt szellemű püs-
pökeinek dicső sorába ígathatjuk.

A következőkben adjuk ő méltósága hiteles élet-
rajzi adatait:

Székhelyi Majláth Gusztáv, Károly gróf a Györ-
gyök családjából származik. Kik közül az első György
testvére volt József grófnak a volt államminiszternek
(† 1810.), a grófi ág eisejének. Ezeknek atyjok Jó-
zsef mint septemvir halt el 1757-ben. A grófi ágból
második József m. kamarai elnök, ennek testvére
Nep. János gróf, a történész; az elsőnek fia Antal
gróf m. kancellár 1873-ban, az utóbbi Kálmán, a grófi
ágnak utolsó sarja ezelőtt pár évvel halt el Pozsony-
ban. Az első Györgynek fia második György or-
szágbíró volt, ennek fia harmadik György, a kine-
vezett koadjutornak az atyja, szintén mint judex
curiae ért oly tragikus véget 1882-ben, kit az egész
ország gyásza kísért.

Gusztáv, Károly gróf jelenleg komáromi plebá-
nos-helyettes, a hittudományok magistere, egyházme-
gyei censor és főrendiházi tag, született 1864-beu
szeptember hó 24-én Bákócán Baranyamegyében. S
így jelenleg 33 éves. Anyja Prandau Stephanie bárónő
egy magas műveltségű és vallásos lelkületű nő,
leánya Tyrolból, a katolicizmus klaszikus földjéről
Szlavouiba költözött Prandau Hillebrandt bárónak,
a dúsgazdag szlavóniai birtokosnak. Nagyaunja a
szentkatolnai Cseh-családból való, melynek egyik
ága a múlt században származott ki Szlavóniába;
s így büszkének lehetünk rá, hogy segédpüspökünk
ereiben székelyvér is csörgedez. Hat testvére közül:
György esztergommegyei volt főispán, József zem-
plénmegyei nagybirtokos, több gazdasági és kulturális
intézmény elnöke, László huszártiszt, István Géza

tengerész tisztt, — mindannyian főrendiházi tagok, Etelka Pallavicini Ede örgrófnak, Sarolta királynéknak több éven át kedvelt udvarhölgye, Hohenlohe Károly heregneknak a neje.

Gusztáv Károly gróf elemi és gymnasiumi tanulmányait részint mint magántanuló, részint mint rendes tanuló a budai gymnasiumban végezte Döbrössy Alajos, pécségyházmegyei pap, jelenleg pécsi tanítóképző intézeti igazgató vezetése mellett. Eretségét 1881-ben kitűnő eredménynyel tette; mire a következő évben a strassburgi egyetemre iratkozott be mint jogász. Itt három szemesztert hallgatott közben közben hosszabb ideig időzött Párisban. Atyjának közbejött szomorú halála miatt azonban, midőn édes anyjával épen Bécsben időzött, nem rért többé vissza Strassburgba, hanem a budapesti egyetemre iratkozott be a 4 ik szemeszterre. De atyjának halála inkább megrendítette, semhogy a világban maradhatott volna; vallásos lelkülete az egyházi pályára vonzta. Midőn eziránti kérését a boldogemlékű Simor hercegprimásnál benyújtotta, Simor választást adott neki a római német-magyar collegium és a bécsi Pázmány-intézet között; ő az utóbbit választotta.

Mint növendék mintaképe volt az alázatos magatartásnak, a papi szerénység és ábitatnak. Tanulmányában kiválóan szorgalmas, a rendben pedig példa volt társai előtt. Semmiben sem kívánt kivételt magának. Édes anyja többször meglátogatta papnövendék korában: a karácsonyesi gazdag tombola, melyekben a növendékek évenként részesültek, és nagymennyiségű gyümölesszállítmányok mind a jó édes anyja ajándékai voltak. Őt mindenki szerette, de ő is szeretett mindenkit. Harmad éves theologus korában a királyi kegy bátyjaival együtt nagynevű atyjának érdemeiért grófi rangra emelte. — 1887. jan. hóban tette első hittudományi szigorlatát, és pedig a 10 magyar szigorló közül ő egyedül kitüntetéssel.

Pappá a b. e. Simor János szentelte 1887. október hó 6-án házi kápolnájában. Egyelőre alkalmaztatást nem kért, hanem a telet édes anyjával San-Rémóban töltötte. 1888-ban az esztergomi szeminarium tanulmányi felügyelőjévé neveztetett ki. Örömmel foglalta el ez állását, habár szívesebben ment volna a lelkipásztorkodás terére. Itt hat évig munkálkodott. És e hat évi munkásság emléke kitorölhetetlen betükkel van az esztergomi kispapok szívébe beírva. Felkereste őket a múzeumban, a betegszobában; segített rajtok tanácsosal, pénzzel, ruhával. Nem volt oly szükségük, melyet ő észre ne vett volna, s melyen ne segített volna. Ő velök élt s velök gondolkozott. Növendékei szeretettel esüngtek rajta s fájó érzettel kísérték, midőn e hat évi praefectussága közben egy alkalommal orvosi tanácsra Olaszországba, majd Meránba távozott.

A budapesti első kat. nagygyűlés sikere a beavatottak szerint az ő érdeme. Ő volt az, aki felkereste a kat. érzelmű főurakat s azokat szóval és írással buzdította, hogy a német katolikusok példájára tömörüljenek és az összetartás kapcsánál fogva

katolikus öntudatra ébredjenek. Első nyilvános szereplése az 1894-iki komáromi katolikus gyűlésen volt. Itt a kath. nő hivatásáról beszélt. Szép csengő hangjával, beszédének tartalmával a hallgató közönségre kedvező hatást gyakorolt. Mint praefectus tette a második és harmadik szigorlatot a bécsi egyetemen.

Az 1895. év elején a komáromi nagy és terhes plebánia vezetésével bizta meg Vaszary Kolos hercegprimás. Majláth grófnak ideája mindig a lelkipásztorkodás volt. Elképzelhetjük tehát, mily nagy örömet szerzett neki e kinevezés. Nemcsak vasár- és ünnepnapokon, de hétköznapokon is ott ült ő a gyónatárszékben; nem kellett, hogy a gyónók várakozzanak rája, hanem ő várakozott rájuk. — Szentbeszédeire mindig alaposan készült. Betegeit mind személyesen ismerte: felkereste, vigasztalta, segítette őket. Jövedelméből nagyon keveset költött saját igényeire, de annál többet közjótékonyasági intézményekre. 40 ezer frton egy iskoát alapított, melyen minden tiltakozása dacára ott díszlik ma e szép felirat: „Majláth-iskola.“ De hány és hány szegény ember mond halát jótéteményeiért. Hányszor olvassuk a lapokban, hogy ez, vagy amaz nemes célra egy „névtelen jótévő“ ezereket áldozott: nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy eme „névtelen jótévő“ alatt igen sokszor Majláth gróf neve rejlik! Komáromban kath. legényegyletet alapított. Annak összejövetelein megjelen; beszédeivel, felolvasásaival azokat a nemzetközi szociális eszmék befolyása alól a ker. elveknek törekedett megnyerni. Két évi működése alatt nemcsak hiveinek szeretetét, hanem Komárom összes lakosságának rajongását vívta ki magának. Komárom legnépszerűbb embere ma Majláth gróf. A pápa ő Szentségének kedvelt embere, kihez gyakran elzarándokolt. Az 1885-iki vatikáni kiállításou egy drága, művészies kivitelű kelyhet ajánlott fel a pápának és ő Szentségének ez annyira megtetszett, hogy a fejedelem i ajándékok közé soroztatta. Mint ilyent érte most az apostoli király részéről jövő kitüntetés; és ő ki eddig a kitüntetések elől futott, engedelmes szívvel hajlik meg a királyi kegy előtt, mert abban Isten akaratát látja. Az új főpap beszél magyarul, németül és franciául kitűnően, angolul elég jól.

Az erdélyi püspöki szék, melyen hajdan a Bathyányi és Kolonitz grófok, a Klobusitzky, Stoyka és Szepessy bárók ültek s mely egy Kovács Miklóst, Haynaldot és Fogarassyt látott nagyjai között, s mely egy Lönhartot vallhat még mindig magáénak, egyike a legtekintélyesebb magyarországi püspökségeknek. Tudjuk, hogy Majláth gróf úr ő méltósága ki rangjánál fogva mágnás s ki adócenzus alapján tagja a főrendiháznak, ki sógorágban áll a németbirodalmi kancellárral, kinek nevét életszentsége, kitűnő papi és hazafi erényei a Magyarhon legkeletibb részében is ismeretessé tették, méltó utódja leend nagy elődjeinek. Még egyszer üdvözöljük tehát a nagynevű főpapot és lelkes örömmel kiáltjuk: Benedictus, qui venit in nomine Domini!

A fogadalom fogalma.

Elő fejezet.

A fogadalom meghatározása aquinói szent Tamás szerint.
(Folytatás.)

Hogy fogjuk fel ezek után azt, amit kevésbé jártasok tesznek midőn ígérnek, de ugyanakkor semmi kötelezettséget elvállalni nem akarnak? Ezen tény nem lehet fogadalom, mint iméat bebizonyítottuk. Akik azt teszik, ezzel azt akarják csak kifejezni, hogy őket a legjobb szándék vezeti, hogy ezt vagy azt tegyék. Pusztá szándék határán túl nem akarnak azok menni, ez pedig semmi kötelezettséget nem zár magába. Hasonlólag áll a dolog azon ígéretekéről, melyeket a gyónó gyóntatóatyja előtt tesz arra nézve, hogy a legközelebbi alkalmat stb. kerüli. Jóllehet itt mindig az „igérni“ kifejezést szokták használni, fogadalomról még sem lehet szó, mert a gyónó többre nem akarja magát kötelezni, mint amire amúgy is már kötelező van¹⁾. Ha egyik ember a másíknak valamit ígér, anélkül, hogy magát kötelezni akarná, ez sem több a tiszta szándék kifejezésénél, hogy embertársának ezt vagy azt teszi²⁾.

Amit a kérdés tárgyát képező fogadalom érvénytelenségére nézve mondtunk, az a forum internumra (a lelkiismeret ítélőszéke) vonatkozik, melynél mindenkinek hitelt kell adjunk akár pro se (maga mellett), akár contra se (maga ellen) beszéljen. Azért, ha a gyónó biztosít, hogy neki akarata nem volt magát a kötelezettséget elvállalni, a gyóntatóatyának nem szabad őt ígérete beváltására kötelezni. Valamivel másképen áll a dolog in foro externo a (kültörvénszék előtt). Ha itt erősen áll az, hogy Péter fogadalmat tett akkor, hogy az érvénytelenné nyilvánítsák, ki kellene mutatni, hogy tényleg nem volt még a magát kötelező akarata, a voluntas se obligandi. Ezt pedig csak magának a fogadalmat tevőnek vallomása állapíthatná meg. Joggal nem adnak pedig in foro externo az ilyen fogadalmat tevőnek semmi hitelt. Ha most (a bíró előtt) igazat mond, akkor hazudott azon fogadalom istenkáromlása ténye által, mely által magát megkötni nem akarta, hanem sokkal valószínűbb, hogy ő most hazudik azért, hogy egy kötelezettségtől megszabaduljon, mint sem hogy akkor hazudott volna, mikor még szabadon gyakorolta a tényt. Joggal nem adnának neki in foro externo semmi hitelt még akkor is, ha esküvel akarná állításának igazságát megerősíteni, mert aki a fogadalom tényével istenkáromló módon visszaél, az az esküt sem fogja szentnek tartani. Ha az ilyen fogadalmat tevőnek in foro externo hitelt akarnának adni, akkor könnyen megígáná minden szerződés, mert akkor azon könnyű kibuyót választanák, hogy magukról a terhes kötelezéseket lerázzák. Az egyház tehát, mikor a külső forum előtt ilyes fogadalom tárgyalása van szőnyegen rászoríthatja a fogadalmat tevőt fogadalmat teljesítésére. Ezen ítéletnél fogva ugyanaz tartozik azt, amit fogadott megtartani, nem mintha a fogadalom erejénél (ratione voti) fogva volna arra kötelezve, hanem a lelki hatalom ítéletével szemben köteles engedelmességből. Ha olyanok a körülmények, hogy a fogadalmat tevő azt, amit fogadott, nem teljesítheti anélkül, hogy fogadalom ne kösse őt, akkor még kötelezheti is őt az egyház arra, hogy valóságos fogadalmat tegyen le. Bi-

zonyos növendékpar az egyházzal minden szabványának megfelelőleg vette föl a nagyobb rendeket, azonban mindig azon akaratának adott külsőleg is kifejezést, hogy le ne teszi a szüzességi fogadalmat, amint ez a nagyobb rendek fölvevésével össze van kötve. Ezen növendékpar fölszentelése érvényes, ha mindjárt ily magatartása által nagy bünt követte is el, azért, hogy fontos dologban az egyház rendelkezései ellenkezett. Fogadalom által nincs ő a szüzességre kötelezve, de igen is van az egyház törvénye által. Az ily módon fölszenteltet lehetne kötelezni, hogy a szüzességi fogadalmat tegye le, hogy a méltatlanságot, melylyel a papi állást és az egyházi rend szentségét beszennyezte, ismét jóvá tegye.³⁾ Akkor is ítélteti a kültörvénszék (forum externum) a fogadalmat tevőt arra, hogy ígérteét megtartsa, ha a születt fogadalom nem teljesítése által egy harmadíknak pld. a szegényeknek vagy a keresztény szeretet intézményeinek jogai sértetnének meg⁴⁾.

Ha a gyónó kételkedik, vajjon volt-e akarata, hogy a fogadalom által magát kötelezze, akkor a gyóntató-atyának kell az ügyet eldönteni. Gyakran megnehezedik itt a határozott ítélethozás. A következők számban vérese könnyítheti meg az eldöntést. Ha a gyónóban mindjárt a kérdéses tény után kételyek merülnek föl, akkor akkép lehet a dolgot eldönteni, hogy neki nem volt akarata magát kötelezni, különben nem ment volna ez ki oly gyorsan emlékéből. Ha soha sem volt a fogadalmat tevőnek szándéka, hogy a fogadalom tárgyát megtartsa, ez is jele annak, hogy magát nem akarta kötelezni. A használt szavaktól is lehet ily kérdésekre felelni. Aki oly szavakat használt, melyek magukban véve semmi kötelezettséget nem fejeznek ki, és aztán kételkedik, vajjon ő magát egyáltalán akarta-e kötelezni, az ilyen a fogadalom teljesítésére nem szorítható, mert épen szándékának kellett volna lennie, hogy magát erkölcsileg kösse, amire ép a fölmerülő kétely miatt alig lehet eset. Ha az esetnek pontos fürkészése után fontos okok harcolnak a fogadalom érvényessége mellett, és ellen, akkor érvénytelennek lehet azt tekinteni még akkor is, ha az érvényesség valószínűbb volna⁵⁾.

Íde tartozik még egy másik eset. Péter bucsujárását fogad, mindazonáltal határozottan hozzáteszi: „Én azonban nem akarom magam kötelezni.“ A következő napon megdölgözik s a fogadalommal együttjáró kötelezést is magára akarja vállalni. Érvényes-e e fogadalom? Különböztessük meg a dolgot. Ha tudja Péter, hogy az első ténye nem volt fogadalom és mostantól kezdve akarja, hogy az őt kösse, akkor a fogadalom érvényes. Ha pedig előbbi tényének érvénytelenségére nem gondol és csak a tényt akarja megújítani, melyet egy nappal azelőtt végzett, akkor az új tény is érvénytelen, mint később látni fogjuk, hol a tévelyről beszélünk. Ha affélől kételkedik⁶⁾ Péter, vajjon

3) Sanchez u. o. n. 29.; S. Alphons, lib. 3, n. 200; Baller. — Palm. II. p. 454.; v. 6. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 27. n. 11 és lib. 8, n. 27.

4) Suarez u. o. n. 14.

5) Sanchez in Decal. lib. 4, cap. 1, n. 32. és köv. Kétely esetében szat. Alphons kötelezni akarja a fogadalmat tevőt, de amint u. hiszzük, nem joggal. lib. 3, n. 202. Quaer. 3. V. 6. Baller. — Palm. II p. 456.

6) Sanchez u. o. n. 39.; v. 6. Sanchez de matrim. lib. 1, disp. 16, n. 7. és lib. 8 disp. 37. n. 49.

1) Sanchez in Decal. u. o. n. 31.

2) Suarez u. o. n. 12.

az első tény érvénytelenségének ismeretével birt-e, akkor fogadalmra érvénytelen akár határozottan tudja, hogy csak megelőző tényét akarta jóváhagyni, akár kételkedik is afelől, mert mindkét esetben kétes törvénynyel van dolgunk, amely pedig nem kötelezhet.

c) Hátra van még azt vizsgálni meg, mennyire kívánatikus meg a fogadalomhoz az akarat a fogadalom tárgyát teljesíteni is (voluntas implendi votum.) Mindenek előtt megjegyezzük, hogy a fogadalmat tevőnek nem kell határozottan azon akaratit tényét külsőleg is kifejezésre juttatni, hogy a fogadalmat teljesíteni akarja. Ha őszinte szándéka van magát Istenével szemben valamire kötelezni, akkor ezen tényben erőfő (virtualiter) be foglalattatik az akarat meg is tartani azt, amit ígért. Ezen erőfőleg vagy okában fennálló akarat elégséges arra nézve, hogy a fogadalmat az erőfőletan minden követelményei szerint letették tekintsük. Ebben a theologusok mind megegyeznek.

Hogy áll a dolog annak fogadalmáról, kinek határozottan kifejezett akarata nem teljesíteni azt, amit fogadott? Gregorius de Valentia¹⁾ úgy vélekedik, hogy az ily fogadalom érvénytelen és ezen véleménye mellett az anyagi tanító tekintélyére támaszkodik. Igenis azt mondja szent Tamás az ígért a teljesítési szándékból származik²⁾ (promissio procedit ex proposito faciendi); de ezen szándékot szent Tamás senki más értelmezője sem vonatkoztatja a fogadalom teljesítésére hanem csak ígérési szándékként (propositum promittendi) fogja föl. Vagy ha a fogadalmat teljesítési szándékként akarja is valaki fölfogni, akkor ez azon okokból, melyeket mindjárt hallani fogunk, nem a fogadalom érvényességéhez hanem csak erkölcsi megengedettségéhez lehet kívánatos.³⁾ Szent Tamás szavait Valentián kívül a többiek mind egy vagy más módon értelmezik⁴⁾ Valentiá véleménye mellett alapos ok fel nem hozható: mert az ígért érvényességéhez az akarat a megígértet teljesíteni is csak akkor volna lényeges, ha „ígérni“ és „nem teljesíteni“ ellenmondó ellentétek volnának, mint „ígérni“ és „magát nem kötelezni.“ Itt pedig nincs az az eset. A fogadalmat tevőben éppen olyan jól meglehet az akarat magát valamire kötelezni és dacára az elvállalt kötelezettségnek ezt teljesíteni nem akarói, mint a hogy az előjáró adhat ki parancsot, anélkül hogy ennek foganatosítását akarná. Isten parancsot adott Ábráhámnak hogy fiát áldozza föl, és még sem akarta, hogy ezen parancsot teljesítse. Valentián pedig csak nem akarja azt állítani hogy Isten Ábráhámnak nem valódi parancsot adott. Az ígért által az, akinek ígérünk a dologhoz jogot nyer, mely magától a dologtól különböző s éppen ezért ettől el is választható. Ennélfogva adhat a fogadalmat tevő ígéréte által jogot a dologhoz, anélkül, hogy akarata volna a megígért dologt annak, a kinek ígérte, valóban ki is szolgáltatni⁵⁾.

1) 2. 2. disp. 6. q. 6. punct. 1.

2) 2. 2. q. 88. a. 1.

3) Sanchez azt mondja szent Tamás e helyéhez: csak azt hozza fel, ami rendszeren történik, hogy t. i. az ígért a dolog teljesítésének szándékából származik. In Decal. lib. 4. cap. 1. n. 23.

4) Cajetan. q. 88. a. 1. és q. 89. a. 7.

5) Suarez lib. 1. cap. 4; Sanchez in Dec. lib. 4. cap. 1. n. 23 Lessius lib. 2. cap. 40 n. 7; S. Alphons. lib. 3. n. 01; i. aymann lib. 4. tr. 4. cap. 1. n. 2; Cajetan 2. 2. q. 88. a. 1. és q. 89. a. 7; Sporer tom. 1. tract. 3. cap. 2. n. 7; v. ö. Sanchez de matrim. lib. 1. disp. 9. n. 1. s. köv.

Nem szükséges tehát az akarat a fogadalom érvényességéhez ugyancsak teljesíteni is. Valójában azonban ezen akaratnak legalább erőfőleg meg kell lenni, nehogy valaki az istentiszteleti ténnyel Isten megsértésére éljen vissza. Aki ugyan fogadalmat tesz, de egyszersmind teljesíteni is azt amit ígért, nem hajlandó, az büntetést magára. Suarez az ily módon tett fogadalmat mindig súlyos bűnnek tartja⁶⁾. Mi inkább megkülönböztetnők a dologt és a szerint halálos vagy bocsánatos bűnt találunk abba, amint halálos vagy bocsánatos bűn terhe alatt kötelező fogadalomról van szó. Az ily fogadalomban tulajdonképp kettős vétkeesség rejlik. Mert a ki így tesz fogadalmat, az hazudik és ígértet, mely pedig valóságos fogadalom, meg akarja szegni. Ezen hazudás csak bocsánatos bűn, ha csak valami csekély dologról van szó, ellenben halálos bűn, ha fontos dolog képezi tárgyát; éppen így a fogadalmat megszegni akarás bocsánatos vagy halálos bűn a szerint, amint a kérdésben forgó fogadalom enyhén vagy keményen kötelez. Ennélfogva az, akinek bűnéről beszélünk itt, kettős bocsánatos, vagy kettős halálos bűnt halmoz magára.⁷⁾

III. A harmadik tény, miáltal a fogadalom érvényre emelkedik, az ígért (promissio.) A theologusok mind azt tanítják, hogy a fogadalmat tényét tulajdonképpen (formaliter) ígértben áll. A theologusok ez egyhangú tanítása a szentírás szavain alapszik, melyben a kifejezések fogadalmat tenni és ígérni egy fogalmi vonalon állanak s egymással fölcserélhetnek. „Mikor fogadást teszsz a te urad Istenednek ne késsél megadni . . . teljesítsed amint fogadtad Urad Istenednek.“⁸⁾ Ha mit fogadtál az Istennek, ne késsél megadni, mert nem tetszik neki a hitelen és bolond ígért.⁹⁾ Az ígért tényét kell közelebbről megvizsgáljunk.

Szent Tamás szerint az ígért az értelem ténye. A főokot erre az anyagi tanító az embernek a fogadalom által föltételezett Istenhez való rendeltetésében találja, mely pedig az értelem műve¹⁰⁾. Mégis maga szent Tamás azt tanítja, hogy ezen tevékenység nem tartozik kizárólagosan az értelemhez, hanem az akarathoz is¹¹⁾. Az eszköznek egy meghatározott céhoz való megválasztása bizonyára szintén rendelés (ordi-

6) u. o. n. 5.

7) Sanchez in Decal. lib. 4. cap. 1. n. 37.

8) Cum votum coveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere . . . facies sicut promissisti Domino Deo tuo. 5 Mos. 23. 21. 23.

9) Si quid vocasti Deo, ne moreris reddere: displicet enim ei infidelis et stulta promissio. Eccles. 5. 3.

10) A fogadalom bizonyos kötelezettséget foglal magában valaminek teljesítése vagy elhagyására. Kötelezi pedig egyik ember magát a másiknak valamire ígért útján, mely az érnek ténye, melyhez tartozik rendelni. Valamint az ember kérés és könyörgés által bizonyos módon rendelni mit tegyen a másik az ő számára, akként ígérés által rendelni, mit tegyen a másik az ő számára, akként ígérés által rendelni mit tegyen maga a másikért. De az ember által embernek tett ígért csak szavak vagy valami külső jelek által történhet; Istennek pedig ígérhetünk csupán belső gondolkodás által. 2. 2. q. 88. a. 1.

11) Az értelem az értelem háromféleképpen van. Először ugyanis az értelem készsége alapján (habitualmente) vagyis az emlékezetnél fogva mint szent Agoston mondja 10 de Trinit. cap. 8: másodszer pedig mint tényleg szemlélt vagy feltogott valami; harmadszor mint máshoz viszonyított. Nyilvánvaló, hogy az első fokról a másodikra az akarat uralma által jut el az értelem, miért is a meghatározásban készség szó áll, melylyel kiki él, mikor akar. Hasonlóképpen a második fokról a harmadikra is az akarat viszi át, mert az akarat irányítja az elméleti fogalmat a másikhoz, mikor vagy valamit tenni vagy nyilvánítani kell a másiknak. 1. q. 107. a. 1.

nare), de ép oly bizonyos, hogy nem az értelemből, hanem az akaratból jön elő. Az angyalok beszéde (locutio) is az akarat tényében gyökeredzik, mely által az egyik angyal akarja hogy gondolatát a másik megismerje, ami ismét rendelést (ordinare) jelent s mégis akaratí tény. Mivel a fogadalomban kifejezett Istenhez irányulás, mint az értelem ténye az egyedüli ok, melyre szí. Tamás állítását visszavezeti, s mivel ezen tevékenységet ő maga is az szintén akaratnak tulajdonítja ennél fogva fontos belső okokból Suarez- és Vasquezzel mi is úgy hisszük, hogy az ígérést az akarat tényeként kell fölfogni.

(Folyt. köv.)

Erdősiék.

— Elbeszélés. —

(Folytatás.)

III.

Évek repültek el Erdősiék gyermekszobája megnépesedett, most már öt gyermek között kellett gondjaikat, szeretetüket megosztaniok. Legnagyobb, már 8 éves fiúknak atyja szobájában dolgozó asztala volt. Ideje játék és munka között oszlott meg a nélkül, hogy örömei ez által kevesbedtek volna, mert szüleitől azt tanulta, hogy a munka az élvezetek egyik ága. A gyermekek ókszerű vezetése eredményében sok örömet szerzett a szülőknak. Különösen büszkesége volt az apának, hogy fia tanítójának segítségével, úgyszólván játszva tanulta az első ismereteket.

Pedig a gyermek iskolába való küldése sok ellenvetésbe ütközött barátaik, különösen Kiss Alfrédék részéről. Ti — mondta Kiss — a kik annyit törődtek azzal, hogy gyermekeitek jók, szelídek legyenek, nem taníttatjátok otthon, hanem beengeditek az iskolába egy esomé rossz, rakoncátlan gyermek közé.

— Mi nem vagyunk elfogultak — viszonozta Erdősi — s nem hiszszük, hogy csak a mi gyermekeink jók, s ennél fogva azt sem fogadom el, hogy az iskolába csak rakoncátlan gyermekek járnak. Miért ne láthatna éppen ott valamely gyermekben egy-egy szép nemes vonást, melynek eltanulása fölött csak örülhetünk.

— És lányodat is nyilvános iskolába fogod küldeni? — kérdezte megütközéssel Kiss Alfrédné Erdősínétől.

— Minden esetre — volt a válasz. — Hidd el, erősödik az erkölcs a küzdés által, ha erre egyáltalán az iskolában szükség van. S ha alkalma nyílik ott, hogy megkülönböztetni tanulja a jót a rossztól, ezzel önállósága nyer erőben; ha pedig jobbat lát önmagánál, emelkedni törekszik, a nemes verseny pedig minden léleknek csak előnyére lehet.

Ez alapon a legszívesebben kísérte Erdősi fiát az iskolába, mert látta, hogy az új rendszerével, mint törekszik segítségére lenni nemcsak a tanításban, hanem a nevelésben is a szülőknak. Éppen ezért szívesen számította legjobb barátai közé a tanítót, s gyermekei fölötti örömét, avagy aggodalmát első helyen vele osztotta meg. Egy napon azonban

szokatlan levertséggel lépett be, s alig tudva leküzdeni meghatottságát, szót: „Fiam nagyon beteg, oly heves láz vett rajta erőt, hogy az éjjel eszméletét is elvesztette.“

— Szent Isten! kiáltott föl megdöbbenve a tanító. Majd megnyugtatón törekedett az aggodó apát.

A Gondviselés azonban jónak látta Erdősiéket is látogatni. Legnagyobb fiukat elvezítették.

Az apát ez lelke mélyeig megrázta. Úgy érezte, hogy reánézve, az élet világossága egyszerre kialudt, s a nagy sötétségben senkit, még többi szeretteit sem látta. Életszükséglet volt nála fia társasága, az a tudás vágy, mely az apát tudását is folyvást ébren tartotta, az érzések sokféle nyilvánulása, mely szülője kedélyvilágát mindegyre kedvesen változtatta. A szerenesetlen apa úgy érezte, hogy e tova tűnt fényt követnie kell, mert itt a földön a nélkül számára élet nincs.

Ily borzasztó tépelődés vezette még egyszer fia ravatalához. Ott az anya állt, a nesztelen léptek meg nem zavarták, végtelen gyöngédséggel szót a kis halottnak: „Örkölj ott fönn, kis angyalom, fölöttünk, lelked szépségét, szived jóságát, hagyd örökölni testvéreidnek.“ Aztán bosszú esőket nyomott a márványhideg homlokra, mintha a kért örökséget venne át. Az apának mély fájdalma mintha szelídült volna, gyermeke feje fölött mintha diessugárt látna, ajkain angyali mosolyt. Érezte, hogy drága kis fia csak a földi lét számára nincs többé. Nejehez lépett, alig hallhatóan sugta: „köszönöm“ — ő nem mondta, amaz nem kérdezte, mit? de érezték mind ketten, s esendes zokogásukat a megnyugvás, s már nem a kétségbeesés jellemezte.

Könyveiket fűszárítva egy más szobába tértek, mert többen jöttek látogatásukra, köztük Kiss Alfrédné.

— Megnyugvással látom — szólt ez — nagy lelki erőtetek. A mily erősen gyermekeiteknek éltek, azt hittem szívetek szakad meg, s tudom, hogy ez örök, orvosonhatatlan bánat lesz nálatok.

— Igazad van, kis fiúkkal szívünk egy ötöde szakadt ki, kedély világunk egy ötödét örök árny fűdi, de éppen ez fog minket szakadatlanul menteni, hogy a többit Isten segítségével éppen olyan édesekké, kedvesekké neveljük.

— Én bizony, különösen kezdetben nem tudtam így gondolkozni, — szót a látogató, — csak nyolc hónapos volt kis fiam, mikor elvesztettem, de többi gyermekemre hetekig nem tudtam nézni, hiába, mindig az a legkedvesebb, a kit elvesztünk, s úgy érezzük, hogy a megmaradtak közül bármelyiket oda adtuk volna cserébe.

Erdősíné összeresztent, — ne szólj így — mondta — az anya bánatában sem önmagáé, hanem gyermekeié, ő érettek még csak föltételesen sem szabad a Gondviselésbe beleszólani és igaz vallásossággal éppen ilyenkor kell elmondanunk: „Te vagy, ki változtathatsz mindenen, a mit művelsz, miad jó az Istenem!“

IV.

Az idő és a vallás nagy vigasztaló, s Erdősiéket ez és a sors kárpótolta többi gyermekeikben. Annál nagyobb részvétellel hallgatták egy alkalommal Kiss Alfréd panaszát.

— Bár miut szépítem, hiában, gyermekeim nem azzal a bizalmas szeretettel viseltetnek hozzám, s nem ragaszkodnak úgy egymáshoz, a hogy én szeretném. Hozzám majd lát-

ható félelemmel, aztán pajkoskodó hegykeséggel közelednek a szerint, a mint valamely büntetésre méltó dolgot követtek le, vagy a szokottnál jobbak voltak, s ezt én naponkint jobban érzem s tenni elene nem tudok. Sokszor kérdelem: miért nem lehetek én is ép úgy barátia gyermekeimnek, mint ti vagytok: titekteknek, s mégis ők nagyobb tisztelettel függnek tőletek, mint az enyéim tőlem.

— Azt gondolom — szolt Erdösi — hogy gyermekeid hibáival szemben már kezdetben túlszigorú voltál. Lásd nálunk az sokszor megtörtént, hogy valamely hiba elkövetésénél csupán szeliden intettük, vagy éppen kértük: „Édes gyermekek! igérd meg, hogy ezt nem teszed többé,“ s e kérés többet használt, mint a fenyegetés.

Máskor meg ha bevallották csínyjaikat, elítéltük ugyan magát a hibát, de ösztönöségükért melegen megdicsértük.

— Nátatok talán más a körülmény, de én ha otthon vagyok, legtöbbször törvényt kell ülnöm az egész nap felhalmozódott hibák fölött. Ném ideges, ő tehát a rosszakodókat legfőkébb kiüzi a szobából, megfenyegetve, hogy hazatértemkor fognak bűnhődni. Ha a büntetést elhagyom, más nap még helytelenebbek, még rosszabbak. S naponkint érzem hogy annyira, mennyire félnek, de különben nem függnek tőlem.

— Hát miként remélsz bizalmat, ragaszkodást, ha pusztá megjelenésed már ok a félelemre? kérdezte Erdösi. Sokszor hangoztatod, hogy a természet már gondoskodott ama kötelékről, azonban ékosan és gyöngéden szorosabbá, kedvesebbé kell tennünk, s nem lazítanunk, mert különben fölbomlik, kivész, mint sok más érzés, melyet pedig a lélek magával hozott.

— Most ébredt föl emlékemben — vette át férjétől a szót Erdösine — hogy a mi vallásos nevelésünket elítélte hajdan, mondja csak, e téren érvényesíthette-e elveit? avagy a mitől féltek, — elkésztet vallásoságot ébreszteni gyermekei szívében?!

— Oh nem, sietett felelni a kérdett, én a meggyőződés követését óhajtottam gyermekeimtől. Fiam tizenöt éves, de valósággal egy bölcs belátásával vitatkozik, érvel, s néha a valósággal szögletbe szorít.

— S lenézi, elítéli avult elveit, hitét, nemde egészítette ki szomorú arccal Erdösine.

— De legalább független — mondta lesütött szemmel, mintegy önvédelemmel az apa. —

— Ha gyönyörködik fia függetlenségében, meg kell abba is nyugodnia, hogy független önnel szemben is.

Erdösi megszánta mind nagyobb zavarba süllyedt barátját, s szolt: Változtassatok a szokott nevelési renden, hát ha még nem késő, s törekedj őkert egymás iránt is szívesekké, jókává tenni.

— Csakhogy annak is a bölcsönél kellett volna kezdődnie ugy-e? szolt Kiss, bizonyos kétkedéssel fordulva Erdösinéhez.

— Bár milyen hitetlennek látszik, de feltétlenül ott, a bölcsönél kell annak is kezdődnie. Gyermekeimnél törekedtünk arra, hogy a nagyobbak a kisebbek iránt féltékenyek ne legyenek, hanem segítsenek nekünk őket szeretni, gyámolítani. S viszont látná csak nyolc hónapos kis gyermekünk, mint repes az örömtől, mikor a nagyobbak az iskolából haza jönnek. Igaz, hogy ez még csak a játék iránti ragaszkodás, de

majdan átmegy az egyénre is. Mindent megosztanak egymással a lemondásnak legkisebb érzete nélkül.

— Hiszem, hogy ez mind helyes, de tétlős, hogy ha mindenben, mindig egyenlően osztoznak, nem ébred föl bennök a tulajdonjog iránti tisztelet, s ha egyiknek több, vagy jobb része van valamely dologból, a másikban irigység támad, — veté ellen Kiss Alfréd. —

— Erre szolgálhatok mindjárt egy példával: Berci fiainak egy igen jó tollkése van, s előre bocsátom, hogy mindeniknek megvan a fiókja, hol holmijokat tartják. A napokban mondom kis leányomnak, hogy a késre szükségem volna. De Berci niies itthon, világosított föl leányom, s nem kérhetem el tőle. Igazad van, feleltem, várunk tehát míg haza jön.

— Ez ellen meg az a kifogásom, — vitatkozott tovább a jó barát — hogy az anyának joga van a fia holmijához nyulni annak távollétében a nélkül, hogy ő kelmének szabad volna azért neheztelnie.

A szülők elégtűlen mosolyogtak s az apa szolt: Fiam is így gondolkozik, mert mikor haza jött, éppen én mondtam el neki, kölesönözd oda édes anyádnak tollkésed, mert már régen szüksége lett volna rá. De hát ugyan hogy nem vette el édes anyám, ha szüksége volt rá — mondta fiam szerető szemrehányással.

— Minddig ti győztök, — végezte a beszélgetést Kiss Alfréd hangjában bizonyos levertséggel, — s sokszor azt hiszem, hogy tán jobb lett volna nekem a nevelés terén a ti nyomdokaitokon baladni.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Jegyzőkönyv

az udvarhelymegyei esperes kerületi „Tanítói egyesület“ sóvidéki fiókkörének 1896 szeptember 23-án Bözödújfaluban tartott fiókköri gyűléséről.

Jelen voltak: főtisztelendő Kovács József etédi, Gazda Dénes szóvátai és Nagy Ferenc helybeli lelkészek, továbbá helybeli állami elemi népiskola tanító Gr. Lajos mint vendég, Tamás József és Gál Sándor orozzhegyi, Simonffy Antal és Kis János szóvátai, László György korondi, Antal János lengyelfalvi Udvard Robert malomfalvi, Orbán János helybeli, Borbáth József szentkirályi tanítók.

Nem jelentek meg: Elnök főtisztelendő Süller István szenttamási lelkész, Kerezi Lajos korondi tanító, mint al-elnök, Pál Gyula etédi, Gyuresovecz Károly atyhai, Imre Ferenc szüntén atyhai, Török Elek szent-tamási, Gáspár szentléleki tanítók.

„Veni Salvete“ és szent mise hallgatása után a helybeli róm. kat. elemi népiskola tantermébe vonultunk, hol sajnosan tapasztaltuk azt, hogy sem elnök sem alelnök bizonyos közbejött akadályok miatt nem jelent meg.

Azonban gyűlésünk nem oszlott szét eredménytelenül, mert Gál Sándor tanító gyűlésünk nevében felkérte főtisztelendő Gazda Dénes szóvátai lelkész urat az elnöki szék elfoglalására és a gyűlésnek a megállapított tárgysorozat szerinti vezetésére, ki is a felhívást elfogadván, szép megnyitójával, melyben a tanítót a kertészszel hasonlítá össze, a gyűlést megnyitottan nyilvánította. A jelen volt tagok fel-

kért elnököt megéltjezvé, örömmel vették tudomásul a gyűlés megnyitását.

Ezt követte helybeli lelkész Nagy Ferenc káté-tanítása az I. osztályban „a hat főgazságról.”

Továbbá Orbán János helybeli k.-tanító tanítása a II. osztályban a 11-es számról.

Tárgysorozat szerint következett volna Pál Gyula etédi és Gyuresovecz Károly atyhai tanítók tanítása, illetve felolvasása, de mivel egyik sem jelent meg, tanításuk illetve felolvasásuk jövő gyűlésre maradt.

A rendes mindennapi imádság elvégzése után a gyermekek haza bocsáttatván, Antal János lengyelfalvi tanító lépett föl szavalni, ki „Az elő szobor” című költeményt adta elő. Ezen szavallattal a tárgysorozat véget ért volna, azonban szavatai tanító Kis János följajánlotta Ar. J. „Fülemile” című költeményét szavallás végett, melyet a gyűlés teljes tetszésére adott elő.

Azután felolvastattott a múlt gyűlés jegyzőkönyve Borbáth József főkköri jegyző által. A jegyzőkönyv minden észrevétel nélkül helyben hagyott és aláíratott.

Mindezek után a tanítások és szavallatokra vonatkozó bírálatok ejtettek meg a következő eredménnyel:

Nagy Ferenc helybeli lelkész káté tanítása, úgyszintén Orbán János helybeli tanító számtan tanítása több oldalú észrevételek után sikerülneek nyilvánított. Antal János szavallata sikerült. Kis János szavallata jól sikerült.

Indítványul felhossa Kovács József etédi lelkész, hogy a tanítói gyűlésen ének is vétessék be a tárgysorozatba. A felhozott indítvány a gyűlés által elfogadhatott. Ezután a jövő gyűlés helye, ideje, és tárgysorozata állapított meg a következőleg: Jövő gyűlés helye Farkaslaka, esetleg Etéd, ideje 1897 február 15. tája

Tárgysorozat: 1. Helyueli plebános úr káté-tanítása. 2. Pál Gyula etédi tanító tanítása. 3. Gyuresovecz Károly atyhai tanító felolvasása. 4. Szavallat Sándor orosz. és Udvard Róbert malomfalvi tanító.

Több tárgy nem lévén, a gyűlést felkért elnök bezárta. Keit mint fenn,

*Borbáth József s. k.
főkköri jegyző.*

I R O D A L O M.

* **Isten Igéje szentbeszédében.** Szerkeszti: Dr. Halmos Ignac, t. kanonok, papnevelői alkormányzó. A ftd főegyházmezei hatóság jóváhagyásával. XXII. évfolyam. 2. füzet. Tartalom Vízkereszt után IV. vasárnapra. A beszéd tárgya: A keresztény léleknek: 1. remélnie kell, 2. hogyan kell remélnie? Zubriczky Aladár, esztergom-vizi városi káplántól. Gyertyaszentelő boldogasszony ünnepére. A beszéd tárgya: A bold. Szűz példája felhív, hogy szívesen hozzunk meg azou áldozatokat, melyek Isten törvényének megtartásától elválaszthatatlanok; mert Ő) feláldozta törvénytől való mentességét; b) szentségét, c) isteni fiát. Dr. Anhäupel György, theol. tanártól. Vízkereszt után V. vasárnapra. A beszéd tárgya: Az Isten bölcsességével és jóságával igen is egyező, hogy a gonoszokat a jók közt megszenvedí. † Somogyi Károly, esztergomi prépost-kanonok iratából. Hetvened vasárnapra. A beszéd tárgya: a) Miért

kerülendő a testi bün, b) hogyan, mily eszközökkel lehet e bünt sikeresen gyógyítani? Sáfár József, ipolysághi káplántól. Hatvanad vasárnapra. A beszéd tárgya: Hitünk forrása az Istenigéje: a) le van téve a szentírásban, b) a szent hagyományban. Perger Lajos, esztergom-sz.-györgyemezei plébánostól. Otvened vasárnapra. A beszéd tárgya: A hit szükségessége. Jeszeneitől.

* **A Biblia és Tudomány című** nagyszerű egyházirodalmi vállalatból megkaptuk a 8. füzetet, melyben a kiváló képzettségű Czirbasz Géza dr. kegyesrendű tanár tollából Palesztina földrajzának leírása veszi kezdetét. E füzet is a már megjelentekhez hasonlóan számos megkapó illusztrációval került a közönség kezébe. Az egész vállalatot melegen ajánljuk t. olvasóink b. figyelmébe.

* **Az ezredéves irodalom rendszeres könyvjegyzékének** összeállításán dolgozik ez időszert egy ösmert nevű bibliographus. Egy ilyen kézikönyv igen jó szolgálatokat fog tenni a kutatóknak és a nagy közönségnek, mert tartalmazni fogja mindazon könyvek jegyzékét, melyek a millenniummal foglalkoznak, vagy annak alkalmából íródtak. A mű szerkesztője lapunk útján arra kéri mindazokat, kik hazánk ezredéves ünnepéjére valamely monográfiát, emlékkönyvet valamint a tanintézetek azon vezetőit, kiknek Ertesítőjében a millenniumra vonatkozó foglaltatik, hogy annak egy-egy példányát a „Minerva” könyvkiadóvitalnak Budapest, Klauzál-utca 8. sz. beküldeni szíveskedjenek.

* **A Katolikus Hívédelmi Folyóirat** 1897. évi folyamának első száma a következő tartalommal jelent meg: 1897. Irta: T. Pelikán Kr. A szöszék bójtben. Irta: Karkocz Alajos. A hivatalos irány. Irta: Agricola Rusticus. A nemzetiségi kérdés és Krisztus vallása. A liturgia ellen. Irta: Onokrotalusz. Harc egy kakással. Irta: Schaeffer Antal. Megtértek esarnoka Ulenberg Gáspár. Prot. Szemle: Vitéz Kálmán vitézkedései és Szabó Aladár a palástos lapszázal. Zsidó szerzők a Kálvintéri református templomban, mit szól hozzá Erős Lajos, ki erősnek mondatik. Egy elmebelileg megfogyatkozott cikk megcírógatása avagy a megbibbant logika. Tragedia. Angol hazugságok avagy hogy lehet hasból beszélni? A várandós Mariclogium. Irodalom. Vegyesek. A jó nagybácsi. Kat regény egy iv. Kulturharcos korunkban az apologotikus folyóiratok missiót teljesítenek. A Kat. Hívédelmi Folyóirat már a 12-ik éve harcolja az egyház harcát a szókimondás bátorságával. Ajánljuk az elterjedt folyóiratot. Ara egész évre 4 fit fél évre 2 fit. Megrendelhető: Pozsony Ferenciek-tére.

* **Borromaeus.** kat. hitszónoklati havi folyóirat Szerkeszti és kiadja: Nagy Antal, győri szentszéki ülnök zsinati vizsgáló, egyházmegyei bíráló, ó-szónyi plebános, a Szent-István-Társulat irodalmi s tudományos osztályának tagja. Tartalom: I. Keresztény tanítások; II. A házasság szentségéről. (Folytatás.) Nagy Antal, szerkesztőtől. 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepére: Mit kell tennünk, hogy Jézus nekünk is világoasságunk és üdvösségünk legyen? Horvát Lajos, győr-újvárosi plebánostól. Példa az ünnepi szentbeszédhez. 2. Vízkereszt után V. vasárnapra: A lelki éberségről. Kristovcsák Ferenc, esanád-palotai káplántól. Példák a vasárnapi szentbeszédhez. 4. Hetvened-vasárnapra: Ha nem leszünk a kevés választottak közt, magunk az oka. Névtelentől. Példák a vasárnapi szentbeszédhez. 5. Hatvanad-vasárnapra: Mit

az okai, hogy az Isten igéjének magva csak keveseknél hozza meg gyümölcsét? Nagy Antal, szerkesztőtől. Példák a vasárnapi szentbeszédhez. 6. Otvened-vasárnapra: A lelki vakok és irántok való kötelességünk. Példák a vasárnapi szentbeszédhez. Alkalmiak: 7. Halotti-szentbeszéd: Középkorú családátya fölött: Tanuljunk meg a haláltól élni és meghalni. Miklós István hodosi plébánostól. Példák a vasárnapi szentbeszédhez. 8. Nagyböjti szentbeszéd-sorozat: A kereszt tövében. I. Jézus testi gyötrelmei. — II. lelki fájdalmi anyaszentegyházának bánalmazásában. — III. A katolikus egyház a mi boldogítónk siron innen, siron túl — IV. A két fájdalmas anya. Gerebenics Sándor, győri püspöki szertartótól. A győregyházmegyei hatóság engedélyével. Előfizetési ár: Egész évre 4 frt — 8 korona.

* Megjelent az **Oktató Népkönyvtár** harmadik januári füzeté a következő tartalommal: A halál patikája Stolz. A. után 2 iv. — Egyháztörténelem: A premontréiek rendjének alapítása. Szt. Korbetet Magdeburg érsekévé választják. — A cisztercita rend alapítása. — Sz. Bernát apát. Sz. Bernát híre, a második keresztény hadjárat, sz. Bernát balála. — A trinitáriusok rendjének alapítása. Kalendarium, hasznos tudnivalók, gazdasági teendők. Adomák. Megjelenik havonként. Ara egész évre 2 frt. Megrendelhető Pozsony, ferenciek. Ugyanott megrendelhető az *Oktató Néplap* képes Népujság.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Méltóságos Majláth Gusztáv** gróf, segéd-püspök urunkat, mint az „Alkotmány“ írja, nemcsak az ország minden részéből, de külföldről is nagyszámú üdvözlő levelekkel és táviratokkal keresik fel ismerői kitüntetése alkalmából, s a komáromiak, kik szeretetének melegét legközelebről élvezték, zajos ovációban részesítették a mult vasárnap este; a tizenkettődik gyalogezred zenekara lampionos menetben vonult a plébánia elé s szerenádót adott tiszteletére.

Innen a kebelből szintén üdvözlétükkel keresték fel: a ft. székes káptalan, az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat, a róm. kath. főgymnasium tanártestülete s egyesek, kikhez szívünk egész hevével csatlakozunk mi is e helyen is.

— **Tanári vizsgák.** Erőss József gyulafehérvári, Olti Mózes mvásárhelyi és Szélyes Dénes brassói h. pap-tanárok a kolozsvári tud. egyetem tanárvizsgáló bizottsága előtt a szakvizsgálatot szép eredménnyel kiállották. Gratulálunk.

— **Alapítvány.** Bögözy Antal m. kir. erdőgyakornok Lippán mint a néhai Bögözy Mihály végrendeleti végrehajtója és örököse a kézdi-polyáni vagy osdolai Bögözy családból származó szorgalmas és jó viseletűünk nevelési céljára az erd. róm. kat. Status kezelése alatt álló ösztöndíj alapba hater — 6000 frt ösztöndíj alapot tett le tőke gyanánt.

— **Torma Miklós** Szolnok-Doboka megye alispánja

a magyarláposi róm. kath. kántortanítói alap javára 1700 frtot adományozott.

— **Köszönet-kérelem.** A bányavidék egy kis községe Boica megünneplelte a milleniumi évet nem csak azzal, hogy a maga idejében ünnepeket rendezett, de különösen azzal, hogy a dombon Mária Terézia idejében épült templomát teljesen renováltatta. A magas bányakínestár mint kegyúr javíttatta a tornyot és meszeltette a templom belsejét. A hitközség saját maga erejéből és a kegyes jötevők adományaiból kijavíttatta és újra aranyoztatta az oltárokat és szöszéket, a padlót színes cement lapokkal rakatta ki. Hogy azzal az új orgona — melynek megáldásáról e lap f. é. 4-ik száma megemlékezett — nem a kellő időben készült el, ennek nem az egyházközség vezetősége oka. Halás indulattal kell a jötevőkről megemlékezni és hogy ezt nyilvánosan megtebessük, kérünk sorainknak helyet szorítani. Az új orgona beszerzésére a zalatnai m. kir. főbányahivatal a nmélt. m. kir. Pénzügyministeriumtól kieszközölt 200 frtot. Az első eredélyi aranybánya részvénytársaság igazgatója Venator Lajos a templom belső restaurálására kiutalványozott 500 frtot. A muszári aranybánya adományozott 25 frtot. A hitközség büzgő tagjainak adománya kileazen összesen 734 frt 70 krt. A brassói cement gyár 1000 kg. portland cementet és 6000 kg. súlyú színes cement lapokat kedvezményes áron adta, mennyiben a cement métermázsáját 1 frt. 50 krba és a cementlapokat négyzetméterenként 60 kr. ba számítottá fel. Váné Ferenc bánya főfelügyelőnek nagylelkűsége folytán több ingyen munka erőt kaptunk, kinek szives vezetése mellett eszközöltetett a a cementirozás. Ha ennyi áldozat mellett mégis mintegy 300 frt. hiány van, ennek nem az egyházközség vezetősége az oka, hanem a közbe jött különféle mizeriák, melyeket ebélyt fel nem sorolhatni. Jó azonban az Isten és ad még jósziveket kik a hiány illetve az adóság törlesztésénél felajálják feles filléreiket, melyekért előre is hálát mond Boicán, 1897 január 31-én a Róm. kat. plébánia hivatal.

— **Pályázat** Az illyefalvi róm. kat. kántortanítói állás üresedésbe jövén, arra ezennel pályázat hirdettetik: Évi járandóságai következők: 1.) az erdélyi róm. kat. elemi iskola alapból 152 frt. 50 kr. 2. Haynald-fele alapból 48 fr. 30 kr. 3.) Püspöki uradalmi pénztárból 100 frt.; 4.) 400 frt. tőke kamatjából 16 frt.; 5.) Regaléből 78. kr. 6.) Ingatlanból 4 frt. 40 kr.; 7.) kepe, oszpora, stola címen 40 frt. — Az iskola teremmel egy fűdél alatt tisztességes lakás: két szoba, kamra, pince, nyári konyha, jó gazdasági épületek, 63 □ öl veteményes kert. Kötelességei: Mind két nemű iskola köteles gyermekek tanítása, a kántori és sekretyési teendők végzése. Pályázók szükséges okmányokkal felszerelt folyamodványukat Nagyméltóságú Lönbart Ferenc erdélyi püspök úr ö. Excellentiájához címezve folyó év február 20-ig bezárólag alatt irthoz küldjék. Illyefalvau Háromszék megye, posta helyt, 1897 január 27. Hofman Mihály s. k. róm. kath. lelkesz. iskola széki elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kat. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: **Pál Antal.**

Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Agoston.**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.